

‘Sinds Ramses heb ik meer waardering voor spiritualiteit’

Acteur Maarten Heijmans (35) groeide op in Purmerend, was erg op zichzelf en had één vriendje. ‘Ik voelde me altijd de underdog op het schoolplein.’

TEKST HARM EDE BOTJE
FOTO'S MARIE WANDERS

M

Maarten Heijmans had een dagje vrij en nam zichzelf voor zijn huis op te ruimen, achterstallige post af te handelen en mailtjes weg te werken. Maar hé, het kwam er niet van. Want op de bank lag de controller te lonken. En *Hollow Knight* is een wel héél leuke game. Dus ja, toch maar even kijken of hij als ridder zijn weg kon vinden in een oneindig ingewikkeld doolhof. En voordat Heijmans het wist was het half een en moest hij rennen om de interviewafspraak te halen.

“Gamen is al sinds jaar en dag mijn grote hobby,” zegt de acteur quasiverontschuldigd.

Hobby, of een verslaving?

“Ja, oké, het neigt naar een verslaving, maar ik kan er wel beter mee omgaan dan vroeger. Als ik me moet focussen op een toneelstuk, berg ik de controller op in de kast. En sinds een jaar heb ik een wachtwoord op mijn mobiele telefoon voor YouTube en Facebook. Die heb ik door iemand anders laten instellen; de code ken ik niet.”

“Weet je, als ik een deuntje voor me uit neurie, hoor ik in mijn hoofd het hele orkest erbij. En als ik een boek lees, zie ik voor me wat er gebeurt. Schermen zijn fantasiedodend. Er moest iets gebeuren; ik zat wel heel veel gebogen over mijn telefoon. En dat is niet streng, dat is goed voor jezelf zorgen.”

Maarten Heijmans is de afgelopen maanden opnieuw diep in het oeuvre van Ramses Shaffy gedoken. Op 1 december, alweer de tiende sterfdag van de chansonnier en acteur, brengt Heijmans een album uit met eigen interpretaties van bekende en onbekende nummers van Shaffy. En op die avond staat Heijmans met zijn band in

Internationaal Theater Amsterdam (voorheen de Stadsschouwburg) voor een eerbetoon.

De 35-jarige acteur maakte vier jaar geleden diepe indruk met zijn wervelende vertolking van Shaffy in de door Michiel van Erp geregisseerde vierdelige serie *Ramses*. Heijmans won er een Gouden Kalf mee en ontving in New York een Emmy Award voor zijn acteerprestatie.

Nadat de serie was uitgezonden, werd hij door het Nederlands Film Festival gevraagd om enkele liedjes van Shaffy te vertolken. Dat wilde hij wel, maar dan alleen als hij een eigen interpretatie mocht geven van nummers als *Laat me* en *Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder*. Op dat optreden in Utrecht volgde in 2015 een succesvolle concertreeks, die werd afgesloten in een uitverkocht Carré.

Na die reeks optredens gingen Heijmans en de bandleden hun eigen weg. Heijmans trad toe tot Toneelgroep Amsterdam waar hij onder meer speelde in het bejubelde *Een klein leven* in de regie

‘Mijn YouTube- en Facebook- wachtwoorden heeft iemand anders ingesteld’

van Ivo van Hove. Ook is hij dezer dagen te zien in de speelfilm *Wat is dan liefde* met Elise Schaap.

Maar ondanks alle nieuwe projecten bleef het in zijn hoofd woelen. Heijmans was nog niet klaar met de liedjes van Ramses Shaffy.

Waarom nog niet klaar? Vier jaar na de serie nog een keer met het materiaal van Ramses Shaffy aan de slag gaan kan ook voelen als stilstand.

“Dat was het voor mij helemaal niet. Elke keer als ik iets met Ramses doe, voelt het als nieuw. Ik had die serie gedaan waar ik de liedjes zo getrouw mogelijk vertolkte. Toen werd ik gevraagd voor de liveconcerten met een jazzcombo. Maar dat wilde ik niet, ik wilde andere arrangementen. En nu weer nieuwe stap; dat we lekker in de studio konden pielen. En in mijn eentje achter de laptop, dat is echt heel anders dan in de repetitieruimte met de band.”

Hoe zijn die nieuwe arrangementen tot stand gekomen?

“Omdat ik al anderhalf jaar voor de opnames wist dat ik de rol ging spelen, had ik een heel lange voorbereidingstijd. Ik maakte een playlist van tweehonderd Shaffy nummers, die ik de hele dag beluisterde – als ik op de fiets zat, thuis, overall. En daartussendoor luisterde ik naar mijn favoriete muzikanten: Rufus Wainwright, Radiohead, Beirut, Ray Lamontagne. In mijn hoofd gingen de composities van Shaffy zich vermengen met al dat andere. Dus toen ik de band bij elkaar zocht voor de toer had ik voor veel nummers de arrangementen eigenlijk al in mijn hoofd.”

Sommige liedjes zijn wel héél anders geworden, zoals Sammy. Verstokte Ramsesfans zullen hun wenkbrauwen optrekken.

“Helemaal niet erg. Alle interessante dingen in het leven stuiten op weerstand. Als iedereen het meteen prachtig vindt, is er niet zo veel aan. In *Laat me* hebben we ervoor gekozen om de uithaal ‘Laat me, laat me, laat me mijn eigen gang maar gaan’ ook weg te laten. Ik vind het leuker om dat in je hoofd te laten plaatsvinden, en dan gaan we op het einde alsnog los.”

Heeft u het gevoel dat u Ramses Shaffy echt kent nu u de liedjes zo vaak heeft gezongen en gehoord?

“Wat zijn werk zo goed maakt, en wat hem zo interessant maakt, is dat hij gevoelens bezingt die universeel zijn. We hebben niet allemaal het talent of de ballen of de opvoeding om die gevoelens zo te uiten, maar we putten allemaal uit →

hetzelfde reservoir van het leven. Ramses was heel spiritueel, en dat spirituele ben ik beter gaan begrijpen. Zelf ben ik altijd hardcore atheïst geweest, maar sinds Ramses heb ik wel meer waardering gekregen voor religie en spiritualiteit.”

Op welke manier?

“Het gaat uiteindelijk om wat ons allemaal bindt. Natuurlijk is het van de zotte als er mensen zijn die echt geloven dat er ooit een pratende slang is geweest, dus als je religie op die manier beleeft, ben ik vertrokken. Maar dat andere, dat je je realiseert dat wat jij ervaart in je leven voor talloze andere mensen ook geldt. En niet alleen de mensen die nu de aarde bevolken, maar ook mensen die honderden jaren geleden leefden. De verbinding tussen al die mensen toen en nu, dat heeft iets spiritueels en dat kon Ramses Shaffy heel goed verwoorden.”

Maarten Heijmans groeide op in Purmerend, als zoon van een ziekenhuisarchivaris en een leraar. Als kind was hij nogal op zichzelf. Hij zat graag te lezen in een boom (“ik hoopte natuurlijk dat mensen zouden denken: wat interessant, die jongen leest in een boom”). Ook kon hij uren voor zich uit neuriën. “Zo creëerde ik een eigen veilige wereld waarin alles klopte.”

Heijmans vader speelt verdienstelijk piano, acteur Porgy Franssen is een achterneef. Franssen trad samen met zijn ouders en dertien broers en zussen in de jaren zestig en zeventig op als ‘De Hollandse Franssen’ een variant op de familie Von Trapp, dus enige artistiek bloed stroomt wel door Heijmans aderen. En ook al staat hij nu vooral bekend als acteur, Heijmans bracht zijn jonge jaren vooral zingend door. Want al op de lagere school besloot zijn moeder de neuriënde Maarten op het plaatselijke koor te doen.

“Het koor is heel belangrijk voor me geweest, met veertig kinderen samen zingen, echt geweldig. En we hadden een bevlogen leraar, Jan Maarten Koeman, een

MET DANK AAN HOTEL DE HALLEN

‘Ik dacht: als jullie me vreemd vinden, ga ik daar helemaal voor’

van de beste docenten die ik in mijn leven ben tegengekomen.”

U had het naar uw zin op het koor, maar in eerdere interviews zei u dat u op school niet echt gelukkig was. U was klein, was een beetje geïsoleerd, viel niet op.

“Ik dacht altijd: op een gegeven moment zijn mijn schooljaren voorbij en dan begint het leven pas echt. En ik wist precies wat ik moest doen om net niet te blijven zitten op het gymnasium, ik maakte er echt een sport van om precies een 5,5 te halen.”

Had u in die tijd helemaal geen vrienden?

“Ja, eentje, Ferco. Met hem ging ik op avontuur. Onszelf voor schut zetten, dat vonden we heel grappig. Hij was wat geliefder onder de andere kinderen dan ik. Ik voelde me altijd de underdog op het

MAARTEN HEIJMANS

24 december 1983, Amsterdam

1996-2002

Jan van Egmond Lyceum,
Purmerend

1999

Artful Dodger in de musical
Oliver Twist

2003-2007

Amsterdamse Toneelschool &
Kleinkunstacademie

2006

*Het woeden der gehele
wereld*, speelfilm

2007-heden

Klokhuis, diverse rollen

2013-2014

Soldaat van Oranje, de musical

2014

Ramses, de serie

2015

Tournee Maarten Heijmans en
band met Ramses Shaffy liedjes

2014

Maria Stuart, Toneelgroep
Amsterdam

2015

De gelaarsde poes, Ro Theater

2017

Speelfilm *Weg van jou*

2017

*Wint de Arlecchino voor Ibsen
Huis*, Toneelgroep Amsterdam

2019

Een klein leven bij Toneelgroep
Amsterdam

2019

TV Kantine, imitaties Beau van
Erven Dorens en Thierry Baudet

2019

Speelfilm *Wat is dan liefde*

2019

Lancering album *Ramses* van
Maarten Heijmans en band

Maarten Heijmans
woont in West.

schoolplein. Dus ik dacht: als jullie me dan toch al vreemd en raar vinden, ga ik daar helemaal voor.”

Wat deden jullie dan?

“Jezelf dommer voordoen dan je bent om reacties uit te lokken bij andere leerlingen, vond ik heel leuk. Dat ontregelende, dat vonden we fantastisch, we waren grote fans van Hans Teeuwen. We zijn ook wel eens midden in de nacht met maskers de straat op gegaan. Of in een kerk optreden waarbij we onszelf presenteerden als heel goede muzikanten en als je dan eenmaal op het podium staat héél vals spelen en dan filmen wat de reacties zijn, en dat was nog voor het YouTubetijdperk.”

Op uw vijftiende werd u gevraagd voor een hoofdrol in de musical *Oliver Twist* met Willem Nijholt en Arjan Ederveen afwisselend in de hoofdrol, hoe belangrijk was dat?

“Ik vond die combinatie van dans, muziek en spel overweldigend, en droomde van een carrière als musicalster. Heel diep ging dat trouwens niet hoor, het jaar erna wilde ik de nieuwe Hans Teeuwen worden.”

Van jeugdig zanger in *Oliver Twist* is Heijmans uitgegroeid tot een van de meest veelbelovende acteurs van zijn generatie. Hij kreeg de lachers op zijn hand met imitaties van Beau van Erven Dorens en Thierry Baudet bij de *TV Kantine*, deed vrouwenharten smelten in de speelfilm *Weg van jou* met Katja Herbers, werd gevraagd om bij Toneelgroep Amsterdam te komen spelen en in de bioscopen draait op dit moment *Wat is dan liefde*.

Wat dacht u toen u gevraagd werd voor deze film? Leuk, weer een romantisch film of o jee, wat moet ik met nog een romcom?

“Dat tweede, ik had er net eentje gedaan. En dan weer een? Ik had zo mijn twijfels.”

Zijn er niet te veel romcoms in Nederland.

“Ja, zeker, of laat ik het zo zeggen: er

zijn te veel slechte romcoms.”

Wat deed u besluiten toch mee te doen aan *Wat is dan liefde*?

“Dat Elise Schaap mijn tegenspeelster werd, gaf de doorslag. Ik kom er namelijk steeds meer achter dat het belangrijkste is met wie je een toneelstuk of een film doet. Michiel van Erp is een grote held van mij en ik vond het geweldig om met hem als regisseur *Ramses* te doen. Met Elise deze film doen, dat zag ik wel zitten. Dan kunnen we iets goeds maken, zo besloot ik.”

Elise Schaap en u kennen elkaar van toneelopleiding *De Trap*, toch?

“Destijds was ik achttien of negentien en zag eruit als dertien. Ze dachten daar: wat moet dat jochie hier? Elise en ik zaten samen in het eerste jaar, ik vond haar een pittige tante, we zeiden hoi en dag, maar kenden elkaar toen niet echt.”

“Na een jaar ben ik naar de Toneelschool gedaan. Zij kwam daar pas toen ik in het derde jaar zat, dus toen waren de rollen omgedraaid en was ik de ouderejaars. Elise kan serieuze rollen spelen, maar ook comedy, en is heel goed in imitaties. Daarbij kan ze goed zingen. Ze is niet voor één gat te vangen, daarin lijken we op elkaar.”

Wat deze rol extra bijzonder maakte is dat Wouter de Jong, de partner van Schaap, een van uw beste vrienden is. Hebben jullie veel grappen gemaakt over de zoenpartijen in *Wat is dan liefde*?

“Alleen maar. Oh, ik heb weer flink staan zoenen met Elise, riep ik dan als we elkaar zagen. Het is natuurlijk een fantasie die elke man weleens heeft: hoe zou het zijn met de vriendin van mijn beste vriend. En daar werd ik dus gewoon voor betaald!”

Even serieus, hoe is het om een liefdes-scène te doen met de vrouw van een van je beste vrienden?

“Nou, ja, ik moet dan wel iets in mezelf aanboren zodat ik kon spelen dat ik verliefd werd, anders zie je dat het niet echt is. Maar laat me duidelijk zijn: ik zou nooit voor Elise kunnen vallen, want ik hou van hen beiden zielsveel. Maar een geintje moet kunnen, toch? Op de première heb ik er wél voor gezorgd dat ik naast Wouter zat; gewoon snel de naambordjes op de stoelen omwisselen, zodat ik goed kon zien hoe hij zou reageren op alle romantiek op het grote doek.”

Gemeen!

“Plagen is altijd een belangrijk element geweest in onze vriendschap. En dat heeft →

hij erin gebracht. Van mezelf ben ik niet zo'n plager, maar Wouter is echt zo'n corpbal die wil uitdagen."

"Een jaar of acht geleden was dat helemaal erg. Wouter, onze voormalige docent op de toneelschool Jurrian van Dongen en ik vormen al jaren een hecht vrienden-groepje. Als een van ons jarig is gaan we altijd een weekend op pad. De andere twee verzinnen dan voor de jarige een programma. We lieten elkaar een jaar of tien geleden de meest verschrikkelijke dingen doen."

Zoals?

"Toen Wouter net vegetariër was geworden, gaven we hem de opdracht voor de ingang van de McDonald's te gaan zitten met een bord om zijn nek – 'Vlees is moord' – en dat moest hij ook scanderen naar de mensen die binnen zaten te eten. Als je vegetariër bent, moet je dit wel aandurven, vonden we. Of we gingen naar een bos in de buurt van Utrecht, namen daar paddo's en dan moest de jarige vervolgens in een restaurant eten bestellen, en tja dat gaat dan niet zo makkelijk."

Een diepe vriendschap heeft Heijmans ook met de actrice Lies Visschedijk. Met haar speelde hij ooit een voorstelling, waarna ze bevriend raakten en ook nog eens bij elkaar om de hoek bleken te wonen. Nadat Visschedijks echtgenoot, de acteur en regisseur Marc van Uchelen, in 2013 een einde aan zijn leven had gemaakt en zij met zonen Ko en Sjef achterbleef, verdiepte de vriendschap zich.

"Maarten wilde in die moeilijke tijd graag op de kinderen passen," zegt Visschedijk. "Om met de jongens mappendingen te gaan doen. Elke week eet Maarten hier wel een keer, dan dwarrelt hij met al zijn verhalen uit de stad binnen als we aan de macaroni zitten. Af en toe ga ik een weekeinde weg en dan vind ik het huis terug bezaaid met pizzadozen en colaflessen. Maarten is niet alleen een enorm talent als acteur en zanger, maar ook volhardend in zijn vriendschap voor de jongens, daarmee heeft hij me echt ontroerd."

Heijmans: "Bij tegenslagen leer je elkaar echt goed kennen. En ik doe zo veel met Ko en Sjef omdat ik het leuk vind, het is geen straf of plichtbesef. Het zijn fijne en bijzonder kinderen, en ja, zo kom ik ook nog eens in de Efteling."

Speelt u nooit met de gedachte zelf een gezin te stichten?

"Zeker, maar ik heb nog wel eventjes, dat is het voordeel van man zijn. Ik ga er niet naar op zoek, maar heb er het volste

'Ik heb steeds meer behoefte aan zorgen. Daarom heb ik nu planten'

vertrouwen in dat dat vanzelf goed komt. De laatste paar jaar heb ik er steeds meer behoefte aan om verantwoordelijkheid te nemen. Dat was altijd iets wat paste bij de wereld van de volwassenen. Maar dat verandert en ik merk het aan kleine dingen. Tegenwoordig heb ik bijvoorbeeld planten thuis, had ik vroeger nooit."

Planten?

"Ja, planten. Ik geniet er enorm van dat ik daarvoor kan zorgen, dat geeft me echt een goed gevoel."

Maar planten verzorgen is wel iets anders dan een gezin stichten, toch?

Lachend: "Ja, natuurlijk, maar het is wel een begin!"

Na het eerbetoen aan Ramses Shaffy op 1 december – 'daar zie ik zeer naar uit' – begint het gewone leven weer voor Heijmans. Een paar dagen later wordt *Een klein leven* hernomen. Het toneelstuk naar het boek van Hanya Yanagihara kreeg daverende recensies en werd door *NRC Handelsblad* omschreven als 'een vier uur durende zinderende, danteske helletocht, een emotionele wildwaterrace'.

In het stuk over vier vrienden, van wie er eentje een verborgen verleden van misbruik en mishandeling met zich mee draagt, speelt Heijmans de acteur, die moet toezien hoe hoofdpersoon Jude,

gespeeld door Ramsey Nasr, in het vier uur durende stuk door de hel gaat.

"Het is voor ons allemaal, maar vooral voor Ramsey een uitputtingsslag," zegt Heijmans. "Het is voor hem een heel zware rol. Elke avond ben ik er getuige van dat hij helemaal kapot gaat, niet alleen het karakter dat hij speelt, ook fysiek is het een uitputtingsslag. Het is niet leuk, maar wel een ongelofelijk bijzonder en waardevol stuk om te spelen."

Hoe is het om Ivo van Hove als regisseur te hebben?

"Hij is heel sec, heel strak, heel straight, bij Ivo geen artistiek gewauwel. Hij weet heel goed wat hij wil, is heel helder in zijn aanwijzingen. Het klinkt een beetje raar, maar door zijn efficiëntie komt hij soms bijna over als een manager van een groot bedrijf."

U bent nu een vaste kracht bij ITA. Is dat uw ambitie? Heeft u uw droom waargemaakt, acteur bij een groot gezelschap? Of doet u liever dingen als de TV *Kantine*, een film of een plaat maken met Ramsesliedjes?

"Dat de buitenwereld mij ziet als een acteur die vastzit bij ITA en af en toe een uitstapje maakt bij *Klokhuis* of de TV *Kantine*, dat begrijp ik. Maar ik zie het zelf eerder omgekeerd: ik zie ITA als een heel groot uitstapje en vooral ook een ongelofelijke leerschool. Honderd andere toneelspelers zijn veel beter als serieus acteur dan ik, maar ik zie mezelf meer als iemand die heel geschikt is voor comedy."

Een goede comedy bij ITA?

"Dat zou heel leuk zijn!"

En is de plaat met Ramsesliedjes niet een opstapje naar een carrière als zanger?

"Ik hoop het, zoals ik al eerder zei: ik ben niet zo van het plannen." ●

Op 1 december komt het album *Ramses* van Maarten Heijmans & Band uit op cd, vinyl en streaming platforms. Op die dag treedt hij ook op in ITA, kaarten via ita.nl.